

Abstrakt:

Diplomová práce (DP) se zabývá utvářením představ o třídě v druhé generaci českého dělnického hnutí. Spodní časové ohraničení jsem zvolil z důvodu nástupu druhé generace dělnického hnutí na počátku 90. let 19. století, která se odklonila od radikalismu první generace průkopníků k jednání oscilujícím mezi Bebelovým reformismem a Bernsteinovým revizionismem. Právě od počátku 90. let se v dělnickém hnutí pozvolně mění volné uskupení třídy o sobě (*Klasse an sich*) na přesněji vymezenou třídu pro sebe (*Klasse für sich*). DP hledá odpověď na otázku, proč k výše zmíněnému jevu dochází až ve druhé generaci. Tradiční vysvětlení marxistických historiků o konci perzekuční fáze a následném logickém nástupu masové strany se jeví příliš schématické.

Za horní časový mezník je zvolen r. 1914 vzhledem k tomu, že první světová válka způsobila řadu hlubokých kvantitativních i kvalitativních změn ve společenských vztazích: proletarizaci širokých vrstev společnosti, fatální zhoršení životních, sociálních, zdravotních a politických podmínek dělnictva. Dělnická třída v předválečném a válečném období jsou dva rozdílné sociální fenomény, jež je proto vhodné historicky analyzovat odděleně.

V diplomové práci se konceptuálně opírám o knihu Benedicta Andersona *Imagined Communities*, na jejímž základě jsem zformoval základní tezi, kterou budu v práci dále rozvíjet: *Třída pro sebe* se neutvořila jen na základě marxistické ideologie (dle Karla Marxe jakéhosi privilegovaného vědomí dělnictva), nýbrž také skrze *představy společenství, resp. sounáležitosti*. Konstruovány byly skrze sociálnědemokratický a obecně levicový tisk, odbory, dělnické čtenářské a tělocvičné spolky (DTJ), a v neposlední řadě na základě dělnických festivit.

Dále jde o Pierra Bourdieua, jehož sociologické analýzy životního světa aktérů historikovi sociálních dějin autorovi umožní postihnout vznik, proměnu či rozklad sociálních skupin a často složité a nečekané koalice nebo konflikty. V případě koalic bude přínosné sledovat rozšíření koaličního potenciálu konstituující se *Československé sociálně demokratické strany dělnické* o maloročníky, drobné živnostníky a část inteligence. DP bude též zkoumat vzájemné relace jednotlivých druhů kapitálů, kterými disponovali dělničtí vůdci, především ekonomického, sociálního a kulturního a přihlížet bude také k symbolickému potenciálu jejich veřejných (parlamentních i mimoparlamentních) projevů.

Dělnická třída zde bude vykládána jako vnitřně dynamické společenství více či méně intenzivně prožívané sociální sounáležitosti, jež bylo ovlivněno širokou škálou vzájemných vazeb, které v návaznosti na její pracovní prostředí a životní styl v řadě případů dokázaly,

v jiných zase nedokázaly, z vnitřně různorodé masy manuálně pracujících jedinců vytvořit kolektivního a emancipujícího se historického aktéra, cílevědomě usilujícího o společenské uznání i lidskou důstojnost.